

Section 2. Methodology of teaching specialized disciplines in higher art institutions.
Art critic's toolkit. Problems of modern art education

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-64>

Розенберг Ірина, студентка магістратури кафедри техніки та реставрації творів мистецтва НАОМА
(науковий керівник: кандидат мистецтвознавства Н. М. Ревенок)

Реставрація шкіряного кисету XVIII ст. з колекції Національного військово-історичного музею України

Ключові слова: реставрація, дослідження, шкіра, кисет.

Iryna Rozenberg, MA student at the department of technology and restoration, nafoo (academic mentor: assistant professor N. Revenok)

Restoration of a leather pouch dated 18th century from collection of the National military history museum of Ukraine

Abstract: The report updates on the research and restoration of a historical artifact made of leather, highlights step-by-step analysis of the artwork and comes up with the preparation of the restoration program. The report includes description of the research processes, namely: the detailed description of the artifact when received for restoration, its visual observation and results of the laboratory research. Summarizing all the activities carried out, we offer a reasonable program for restoration measures. A comprehensive scientific examination of the artifact provides an opportunity to determine materials, technology and means for creating the artwork (which is quite an interesting topic in terms of a new scientific research) as well as for attribution and examination (which are urgent issues in additional studying of the object and publications).

Key words: restoration, research, leather, pouch.

У 2021 р. до навчально-творчої майстерні реставрації скульптури та творів декоративно-ужиткового мистецтва кафедри техніки та реставрації творів мистецтва НАОМА було передано шкіряний кисет – з Національного військово-історичного музею України, виготовлений у техніці шиття з інкрустацією. Металеві фрагменти виробу виготовлені у техніці кування, витягування, згинання, волочіння. Пам'ятка, за візуальним спостереженням, виконана з декількох матеріалів – шкіри, ниток та металевих елементів чорного та кольорового металу. Основа пам'ятки виконана із шкіри світло-коричневого кольору та оздоблена по краях темно-коричневим кантом. Лицьова сторона виробу з обох боків, у верхній та нижній частині, декорована фрагментами пофарбованої шкіри у темно-червоний колір. Бокові частини виробу виготовлені зі шкіри темно-коричневого кольору та мають форму гармошки. Всі частини кисету зшиті нитками вручну.

Секція 2. Методика викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах.
Інструментарій мистецтвознавця. Проблеми сучасної художньої освіти

Пам'ятка складається з частини ланцюжка зі шкіри темно-червоного кольору, ланцюжку з нитки вохристого кольору, який з нижньої сторони зафіксований металевою вставкою з кольорового металу, в нижній частині форми до ланцюга прикріплено металевий ланцюжок із чорного металу, з металевою кулькою на кінці, спостерігаються зламані фрагменти.

Кисет має грушоподібну форму. Форма верхівки виробу викроєна більш гострими кутами. У верхній частині присутні по два отвори з обох боків для додатково кріплення шнура. З обох боків вставлена шкіра, що зігнута у формі гармошки і прикриває прошиті ниткою місця по краю форми. За типологічними ознаками предмет належить до пам'яток декоративно-ужиткового мистецтва. Кисет – це невелика торбинка, що затягується шнуром для зберігання тютюну, люльки або інших дрібних речей. Стан збереженості пам'ятки поганий – шкіра, інкрустації та металеві елементи забруднені, вкриті нестійкими пиловими нашаруваннями. Пам'ятка має втрати та пошкодження, деформації та потертості, локальні розриви, осипання шкіри, ослаблення фізико-хімічних властивостей волокон всіх тканин.

Перед складанням програми проведення реставраційних заходів пам'ятка попередньо досліджувалась. З внутрішньої сторони було здійснено пробну розчистку – зондаж та проведені аналізи на текучість барвника. Методом пробної розчистки, було встановлено, що підібраний розчинник для очищення та укріплення шкіри добре видаляє забруднення, а також що шкіра на інкрустованих фрагментах, темно-червоного кольору має текучість барвника.

На підставі проведених візуальних досліджень та аналізів була складена обґрунтована програма реставраційних заходів та затверджена на засіданні науково-реставраційної ради кафедри техніки та реставрації творів мистецтва НАОМА. Послідовність заходів передбачала наступні дії: знепилення та очищення тканини від стійких та нестійких забруднень; проведення пластифікації волокон всіх тканин; підготовки дублюючої основи; дублювання місць розривів та втрат; пластифікацію та проведення консерваційних заходів шкіри; очищення від пилових та корозійних нашарувань елементів з чорного металу з наступним покриттям інгібітором корозії заліза та консервацією; очищенням та нанесенням захисного консерваційного покриття на фрагменти із кольорового металу; проведенням монтажу виробу.

Таким чином, було проведено комплексне наукове дослідження пам'ятки, внаслідок якого стало можливим визначити матеріали, технологію та засоби створення кисету, що є досить цікавою темою в аспекті нових наукових досліджень, а також для проведення атрибуції та експертизи, що є актуальним питанням для подальшого вивчення об'єкта та публікацій.

